Nr. 66. Tallinnas, laupäew, 22. (5. oktobril) septembril 1907. 1. aastakäik.

Õigus

Ilmub igal argipäewal

Toimetus on:
Tallinnas, Rigulisle uul. nr. 1.

Toimetuse adress:
„Õiguse" toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ ред. газ. „Õigus" Ревель.

Toimetaja kõnetunnid kella 1?-3 p. l.

Telephon nr. 350.

Adressi muutmise eest 7 kop.
ja endine adress kui ka selle nummer üles anda.

Tellimisehind:

Wäljamaale 3 korda nädalas saates 7 rubla aastak. iga päew saates 10 rubla.
Tellida wõib ainult kuu esimesest päewast peale.

Üksik nummer maksab 3 kop.

Tähtsamad sündmused.

Riias 5 inimest poomisesurma mõistetud. — Proskurowas 1 in. üles poodud. — Lodsist 127 in. kaugematesse kubermangudesse asumisele mõistetud. — Orgejewi kreisis agrar-rahutused. — Tiflisis telegrafikontori peale tungitud.

Lootust on.

Kui 3. juunil teine riigiwolikogu koju saadeti ja uus walimiseseadus wälja kuulutati, siis walitses üleüldine arwamine, et kolmas riigiwolikogu oma kokkuseade poolest tingimata tagurline tuleb. Awaldati mõnelt poolt ka kartust, et „tõsised Wene inimesed" kolmandas wolikogus enamuse oma kätte saawad ja siis terwe konstitutsioni, nõnda palju kui sellest weel on järele jäänud, sootumaks ära pühiwad.

Seesugused arwamised ja kartused ei olnud mitte põhjuseta. Oli ju uus walimiseseadus just niisugune tehtud, et ta teatawatele klassidele pidi ülewõimu andma. Ja see on ju teada, missuguse waimu lapsi nendest klassidest, kellede wastu uus walimiseseadus nõnda armuline on, leidub.

Tagurlised ollused ei wõinud sellel puhul oma headmeelt muidugi mitte awaldamata jätta. Peeti koosolekuid ja pidusöökisid kõnedega, saadeti telegrammisid ja kiruti endisid duumasid. Kõige selgemini tõstis tagurlus oma pead Moskwas semstwotegelaste kongressil juunikuus. Seal kõlasiwad ainult kõned selle üle, kuda „riigi esimene seisus" riigis ainukene heategija ja ärapeastja on, kuda ainult sellel seisusel õigust ja osawust on riigi asju ajada.

Arusaadaw on, et niisuguste juubeldamiste kõrwal edumeelsed oma pead norgu laskfiwad ja paljud nendest lootusetalt käega lõiwad. Selleks aitasiwad mitmesugused erakorralised abinõud, mida peale teise riigiwolikogu laialisaatmist pea terwes riigis ohtralt tarwitusele wõeti, mõjuwalt kaasa. Boikotimõte hakkas laialt liikuma. Arwati, et see tõesti kasuta on, weel walimistele minna.

Selgema silmaringiga politikategelased toibusiwad aga peagi oma endisest rammestusest. Tunnistati tingimata tarwitiseks, ka kolmandama riigiwolikogu walimistest osa wõtta. Seda mõtet toetasiwad erakondade tegelased, kuid laialistes walijate-ringkondades, kes erakondadest wäljaspool seisawad, oli siiski leigus laialiselt maad wõtnud. Tagurline ajakirjandus aga õerus rõemu pärast kasa ja kuulutas wõidupüha ette.

Walimised algasiwad peale. Uniselt, poolsunnitult läksiwad esimesed walimistekoosolekud läbi. Siin ja seal tuli walijaid nõnda wähe kokku, et walimisi ei wõidud ära pidadagi. Paljudes kohtades boikotteeriti walimisi. Peterburi telegrahwi-agentur hakkas walimiste käigu kohta teateid tooma ja walitud „wenelaste ning õigeusuliste" asemel, nagu see teise wolikogu walimiste ajal oli, teatas agentur nüüd rohkearwulistest „parempoolsete" ja „ilmaparteitate" walimistest. Aga nagu see ennegi on olnud, ei kinnitanud ka nüüd erateated agenturi teateid. Tuleb wälja, et walitud isikud küll oma meelsuse poolest kõike muud wõiwad olla, kuid mitte parempoolsed. Tuletame ainult meelde, et Peterburi telegrahwi-agentur ka Eestimaa waldade wolinikka „parempoolseteks" tembeldas. See teade pani isegi siinsed Saksa lehed naerul muigatama. Ja ilma parteitad — kes ei ole kõik selle nime all warjul! Selle all leidub mehi, kadettidest peale kuni äärmiste pahempoolseteni.

Erateated tõendawad, et ka praeguselgi walimistel suurel arwul edumeelseid mehi walitakse. Walitud oktobristide ja tõsiste Wene inimeste wähest arwu peab ka telegrahwi-agentur tõeks tunnistama. Kindlat otsust walimiste lõpuresultadi üle muidugi praegu weel teha ei saa, sest et selgemad teated asja kohta puuduwad, kuid nõndapalju on ometi kindel, et tagurluse aktsiad enam sugugi nõnda kõrgel ei seisa, kui kohe peale 3. juunit arwati. Parempoolsete ajalehtede wõidurõemus toon on langenud ja poolametlikud ajalehed annawad juba märku, et tagurlusel, wõib olla, ka kolmandas duumas „kadettide hädaobuga" rehkendada tuleb.

Prowintsist tulewad teated, et mitmetes kubermangudes edumeelsete wõit täiesti kindel on. Ehk 3. juuni walimiseseadus küll kubermanguwalimistel maaomanikkudele ülewõimu annab, siisgi ei munda see paljudes siseemistes kubermangudes sugugi asja. Seal on nimelt palju maaomanikka, kes sellest wäga hästi aru saawad, et praegusel wiisil wõimata on edasi elada, ja kes endid sellepärast ka uuendustenõudjatega ühendawad. Linnaelanikkude seas leidub kõigi edumeelsust weel suuremal mõedul, kuna talupoegade elutingimised niisugused on, et nende juures parempoolsusest ei wõi juttugi olla.

Nagu ju tähendatud, on praegu weel liig warane kolmandama riigiwolikogu kokkuseade kohta lähemat otsust teha. Nõndapalju wõib aga ometi öelda, et ka kolmas duuma mitte mustasajaline ei tule. Loota on, et ka seal edumeelsed omale enamuse saawad.

Meie walijaid kihutagu see teadmine elawamale tegewusele. Hea lootus andku nendele agarust ja wäsimatust juurde. Lootust on, et ka meil edumeelsed wõidawad. Muud kui kõik edumeelsed walijad astugu wälja!

Eesti teater Tallinnas.

„Estonia" teater on otsuseks teinud oma käesolewal tegewuse-aastal kolm korda nädalas etendusi anda — pühapäewal, kesknädalal ja laupäewal. Selle juures mõteldakse ühte õhtut nädalas operettede ettekandmise jaoks tarwitada, ja teatri juhatus on ka juba sellekohaste jõudude muretsemise eest hoolt kandnud.

„Estonia" teatril ei ole mitte üksi kohalikus seltskonna elus ühendus, waid tema, kui Eesti suurlinna teater, awaldab oma jagu mõju ka meie näitemängu edendamise kohta üleüldse. Näitemängu kirjandus, mis siin Eesti näitelawa jaoks toimetatakse, leiab teisteski kodumaa kohtades tarwitusele-wõtmist, niipalju kui seda kohalikud olud kuidagil lubawad. Siin otsitakse eeskujusid ja siia tuldakse õppima. Ei ole mingit kahtlust, et „Estonia" näitlejate ringreis, mis nemad möödaläinud suwel toime paniwad ja mis kõiki wähegi tähtsamaid kodumaa linnasid puudutas, kohalikkude näitejõudude kohta teatud mõju awaldas, ühtlasi aga ka rahwa arujaamist näitemängust sugu muutis. Sellepärast on arusaadaw, et awalik heal „Estonia" teatri tegewust tähele panemata ei wõi jätta, kuna ometi näitekunst üks nüüdse aja seltskonna kulturalistest tarwidustest on.

Eesti teatrit awades tähendas „Estonia" esimees, et läinud aastal üks osa Eesti ajakirjandusest teatri wastu töötanud. Ilma et siin järele katsuda, kui palju sarnane etteheide tõsiste asjaoludega kokku käib ja kui palju tema arwustuse ülesannetest walesti aru saamise peal põhjeneb, arwame tarwiliseks siin selle peale rõhku panna, et need read mitte teatri wastu töötamise mõttes ei ole kirjutatud, kuigi wast siin awaldatud seisukoht „Estonia" juhatuse omast lahku läheb. Mitte „Estonia" teatrit häwitada, waid seda edendada tahab awalik arwamine!

Awalikult ei ole sellest juttu olnud, miks „Estonia" teater käesolewal aastal kahe korra asemel kolm korda etendusi andma hakkab. Tõusete kõige pealt küsimus: kas sundisiwad ehk seltskonna tarwidused „Estonia" teatrit sarnast muudatust ette wõtma, kas oli nõudmine selle järele olemas?

Waewalt küll. Kes teatri tegewust minewal aastal tähele pani, see peab tunnistama, et isegi siis, kui kaks korda nädalas etendusi anti, rahwa osawõtmine joowitawalt elaw ei olnud. Muidugi, oli ju kordasid, iseäranis pühapäewadel, kus teater puupüsti täis oli. Kuid sarnane nähtus on üleüldine ja tema järele ei wõi weel rahwa osawõtmise elawuse üle otsustada. Ka kõige suuremad saalid on mõnikord wälja müüdud: see ei tarwitse aga weel sugugi neid kahjusid katta, mis sagedane saali pooltühjus sünnitab. Nõnda ka siin. „Estonia" teatris oli läinud aastal osawõtmine pühapäewiti teatri-aasta esimesel poolel läbisegi täiesti rahuloldaw, neljapäewiti selsamal ajal ainult — keskmine. Mida ligemal aga teatri-aasta lõpu poole, seda enam kahanes ka sellekohaselt osawõtmine.

Ei wõi sellepärast ütelda, et seltskonna tarwidused „Estonia" teatrit kolm korda nädalas etendusi andma sunnikfiwad. Wähe oli kordasid minewal aastal, kus rahwas ruumipuudusel teatrist tagasi minema pidi. Ei ole põhjusid teada, mis meie seltskonda tema tarwiduste poolest korraga nõnda muutnud oleksiwad. Pealegi tuleb silmas pidada, et teatriskäijate ringkond kaunis kindel on. Algusel näitawad nemad ehk ka kolm korda nädalas mängimise juures tarwilist osawõtmise-elawust üles, kuid — wäsiwad peagi. Küll tuleb aeg-ajalt uusi teatriskäijaid juurde, kuid wäga küsitawaks jääb, kas — sellel mõedul, nagu kolm korda mängimise juures tarwis oleks. Ei ole ka arwata, et operettede etendamine nii suurt külgetõmbamise mõju awaldaks, et tähendatud tingimistel tarwilist osawõtmist sünnitada.

Kui mitte seltskonna tarwidused, wõib olla, et siis sissetuleku suurendamise püüe „Estoniat" sunnib kolm näitemängu-õhtut nädalas toime panema?

Ei tahaks uskuda!

Meil ei ole teatri tulude ja kulude eelarwe kindlasti teada. Loomulik on aga, et ettewõetud uuendused kulusid tõstawad. Isegi sel korral, kui kulud mitte wäga palju ei kaswa, on kahtlane, kas etendus-õhtute arwu suurendamise läbi need kulud tasa saawad. Jooksewad kulud nimelt, mis iga etendus nõuab, on nõnda suured, et kui osawõtmine wäike on, siis need kulud hädaltwaewalt kinni kaetakse.

Kuna seltskonna tarwidused ega ka teatri sissetuleku suurendamise püüded „Estoniale" tõsiselt asja ei oleks wõinud anda näitemängu-õhtute arwu rohkendamiseks, siis jääb arusaamataks, miks see Eesti näitemängu edenemisele kahjulik samm on astutud.

Eesti näitemängu edenemisele kahjulik samm?

Tõe poolest. Kui silmas pidada, et meie näitemängukunst oma edasijõudmise poolest alles üsna noor on, siis ei ole siin midagi iseäralist, kui isegi parematel Eesti näitelawadel alles asjaarmastajad tegewad on. Nüüd on asi siiski juba sedawõrt edenenud, et näitlejate kaswatamise peale wõib mõtlema hakata.

Mis sünnib aga „Estonias"? Sellekohast ametiharidust saanud isikuid siin tegewuses ei ole, ühtlasi puudub aga ka isegi erihariduslega juhatus. Ärgu arwatagu, et meie näitelawal suurwaimud liiguwad! Kaugeltgi mitte! Andest ei ole ju puudus, aga anne tahab harimist, wäljatöötamist. Kuid selleks ei ole praeguste tingimiste juures mingit wõimalust. Sellest kõnelemata, et näitlejatel sellekohane juhatus puudub — praeguse näitejuhi heade näitleja-annete juures ei wõiks keegi kahelda! — ei jää nendel ka lihtsalt aegagi üle oma enese wõimise täiendamiseks. Kolm korda nädalas mängida! Isegi elukutselistel näitlejatel ei ole see kerge, mis siis weel nendest kõneleda, kes selleks alles saamas on! Ja näitejuht? Kui inimene ühtlasi peaaegu kolm korda nädalas pea-osasid peab mängima ja ka weel direktori kohusid täitma, mis wõib sa temalt siis ikka nõuda! Nüüd on ta küll oma kohusid osalt teistega jaotanud, aga tegelikult ei munda see palju asja.

Meie ei arwa siin kohal wõimalikuks „Estonia" näitemängu iseloomu kirjeldada — teeme seda ehk teisel puhul.

„Estonia" peaks oma näitemängu korraldamiseks kindlaid sammasid astuma. Esimene asi oleks, „Wanemuise" eeskujul teatri toetajatekogu asutamine. Toetajatekogu kannab kahju, kui teater omaga wälja ei tule. Tallinna jõukam seltskond on küllalt suur, et oma teatrile tarwilist toetust anda. Siis ei oleks enam tarwis sissetuleku-mure pärast nõnda asju ajada, et näitlemine jälle läbi kahju saab. Edasi peaks näitemängu-õhtute arw jälle kahe peale nädalas määratama, et näitlejatele wõimalust anda oma ülesande kallal tõsisemalt töötada. Wiimaks tuleks näitejuhi tegewusewõimalust awaramatesse piiridesse juhtida, olgu, et praegusele näitejuhile sellekohane wõimalus muretsetakse ehk jälle uue näitejuhi kutsumise peale mõeldakse, sest — näitlemine wähemalt wõidaks selle läbi, kui praegune näitejuht oma jõu täiesti näitlemise peale saaks tarwitada.

Kui „Estonia" juhatus teatri etendamiseks ajakohased muudatused ette wõtab, siis ei ole enam asja osawõtmise leiguse ega ajakirjanduse wastutöötamise üle kaebada.

R—t

Kuningas Wõim.

A. Perfalli roman. Tõlkinud E. H. 31

Raabrid austasiwad abielupaari tema wirkuse pärast.

Et L'Inconnue saarelt siia pimedasse urkasse asuda, selleks oli kindlat tahtmisewõimu tarwis.

Siin ei wiidetud aega kadunud õnne järele kurtes. Ööd ja päewad tehti tööd.

Iseäranis öösel töötas masin suure kiirusega ja hommikuni paistis toimetusest lambitule walgus.

Sel ajal nähti ka kõige enam tellijaid trükikojas käima. Seda ei pannud aga keegi tähele, sest ka teatris käis alatasa inimesi.

Toimetaja oli sagedasti nädalate kaupa kodunt ära. Sel ajal oli trükikoda öösiti kinni.

Sigmar ei mõtelnud silmapilkugi selle peale, et ennast saatusele alla heita.

Kust pidi ta aga pärast õnnetut langemist kinni hakkama.

Äi Pullmann mõisteti kelmuse pärast kaheks aastaks wangi. See üksi mõjus Sigmari kuuljuse peale halwasti.

Kõik naljalehed tõiwad L'Inconnue saare hertsogi ja tema abikaasa pildid. Selle tõttu oli neil wõimata endisesse seltskonda jääda.

Iga ajalehetoimetus pani oma uksed tema eest kinni. Missugusel tööpõllul ta ka õnne katsus, igal pool ajas teda õnnetus taga.

Seal sai ta Genfis noorte inimestega kokku, kelle waated tema praeguse meeleoluga wäga hästi kokkukõlas seisiwad.

Siin ei olnud enam mitte ainult sõnakõlksudega tegemist, waid tegudega.

Siin oliwad mehed, kelledel igasugused lootused kadunud. Neid kõiki täitis pime häwitamisehimu.

Sigmar tundis, et ta omasuguste seltsi on sattunud. Kuigi esiotsa teda hullsulged plaanid kohutasiwad, siis oli see Hermine, kes teda tagant kihutas ja julgustas.

Seltskonna juht, keegi Wenelane Saschin, sai warsti aru, et Hermine selles asjas oma abikaasast enam wõib teha.

See wihastas Sigmari. Pidi ta siis ikka kõrwalist osa mängima. Kahtlus ja kadedus ärkasiwad temas oma abikaasa wastu.

Juba tahtis Sigmar asjast eemale astuda.

Seal pani juhataja Saschin temale ette, Saksamaa anarhistide juhi kohuseid enese peale wõtta.

See rahustas Sigmari. Nüüd oli tema auahnus täidetud.

„Antisotsialist" oli ainult katteks, mille warjul anarhistlist kihutustööd tehti.

Proklamatsionid, üleskutsed, lendlehed woolasiwad suurel hulgal sealt trükikojast wälja.

Saschin käis mitu korda tegewust järele waatamas, ega jõudnud Sigmari küllalt kiita.

Herminet nimetas Saschin „ilusaks kannatajaks". See mõjus Hermine peale nõnda, et ta kuude ja nädalate kaupa pimedas ruumis töötades Saschini tulekut ootas.

Ja wiimaks pidi Hermine enesele tunnistama, et ta Saschinit armastab, ehk see küll Sigmari wastu alatu pettus näitas olewat.

Aga Saschin ei olnud ju niisugune mees, nagu teised. See oli kehastatud idee.

— — — — — — — — — — — — —

Wiimasel ajal käis wägew liikumine saladuslikust ühisusest läbi.

Üht sõna oleks küllalt olnud — ja hirmsad wägiwalla-teod oleksiwad terwe rahwa unest äratanud. Kui ka selle juures tuhanded inimesed süüta oleksiwad langenud, nad oleksiwad tulewase wabaduse heaks langenud.

Midagi ei ole külgehakkawam kui hullumeelsus. Ja Sigmar tundis, et ta tegude tarwis küps on — walmis surma ja hukatust külwama.

Kust pidi ta aga peale hakkama? Ta seisis peaaegu üksinda.

Prantsusemaal oli kihutustöö juba wilja kandnud. Juba oli seal pommiwiskamisega algust tehtud. Kas pidi siin weel kaua oodatama?

Saschin oli wiimasel korral kastikese iseäralisi asjasid kaasa toonud. Ainult tutwustamiseks — nagu ta ütles. Praegu ei olla weel aeg neid tarwitada.

Need oliwad wäikesed klaaskuulikesed, wedelikuga täidetud. Järsu purustuse juures awaldasiwad need hirmsat purustamisejõudu.

Saschin jättis kastikese Sigmari hoole alla, kes selle oma pulti peitis. Unustada ei suutnud ta seda enam.

Sagedasti wõttis ta puldist kastikese wälja, awas selle ja waatas koledaid kuulisid.

Hirmsad pildid tõusiwad Sigmari silmade ette. Magadesgi ei saanud ta enam rahu.

Nõnda ei wõinud asi enam edasi minna.

Politsei oli salatrükikojast teada saanud. Herra Brandl peastis seekord Sigmari, käskis aga „Antisotsialisti" wäljaandmise seisma jätta ja oma majast kõigega wälja kolida.

Herminega oli äkiline muudatus sündinud. Ta jõud näitas otsas olema. Sagedasti oliwad ta silmad nutust punased.

Wiimaks ometi oli temas naisterahwas uhkuse ja kuulsusehimu üle wõitu saanud. Ta ei töötanud enam südamega, waid nagu masin.

Ja nüüd ei tõukanud ta enam Markus Rückerti awitajat kätt tagasi.

— — — — — — — — — — — — —

Jolanda Seilo, kes õue-näitelawalt Pullmanni protsessi tõttu lahkuma pidi, oli kuhugi wäikesesse, kahtlase kuulsusega teatrisse astunud ja lõikas seal jälle loorberisid.

Aga see ei kestnud kaua. Rahwa uudishimu kadus peagi ja Jolanda langes jälle unustusehõlma.

Puudus ja wiletsus tuliwad tema juurde külasse.

Aga Jolanda tundis juba inimesi. Mälestused endisest ajast, kui ta weel pesutüdruk oli, kerkisiwad tema silmade ette. Talle tuli suurepäraline mõte pähe.

Ta oli kord pesutüdruk olnud.

Kas ei wõi ta jälle selleks hakata? Aga mitte seal endises kohas. Mitte seebi ja soodaga! Waid näitelawal.

Pesutüdruk näitelawal — see tõmbab.

Aga kuidas sellega peale hakata?

Talle tuli Sigmar meelde. Sellele oli ta juba ammust saadik külaskäigu wõlgu.

(Järgneb.)

Salapolitseinik Sherlok Holmsi uuemad juhtumised.

Eesti keelde D. Hint. 28

Nad läksiwad ära. Holmes kuulis weel, kui Lopaine küsis:

— Kas teie saite aega, seda kappi läbi waadata; ma arwan, seal peituwad mõned meile hädaohtlikud paberid . . .

Mõne minuti pärast kustutas toatüdruk tuled ära. Sherlok Holmes arwas, et tema tegewuseks weel aeg ei ole, ja istus paberiwirna otsa ning jäi tukkuma. Umbes keskööl süütas ta oma taskulaterna põlema ja hakkas kapist tarwilikku paberit otsima.

Alles hommiku eel leidis ta tarwiliku akti M. B. üles.

Selles oli 15 lehekülge. Üks oli Armenge majale Chatgraini uulitsal pühendatud; teise peal kirjeldati Batinaili wärijate maja ehitust, Claperauni uul. nr. 25; kolmas oli d'Otoise maja ehitusesse puutuwais asjus täis kirjutatud; neljandama peal seisiwad kirjeldused de Crosoni lossi ehitusest ja teiste ülejääwate lehekülgede peal seisiwad mitmete muude Pariisi majade kirjeldused.

Holmes kirjutas aktist üksteistkümmend nime ja niisama palju adressisid tasku raamatusse, pani siis akti endisele kohale, seadis kõik korrale ja kustutas tule ära. Siis hüppas ta läbi akna wälja ja pani luugid enese taga kinni.

XV peatükk.

Kelja silma all.

Ta läks wõerastemajasse ja hakkas rahulikult suitsetama. Suitsupilwedest ümberpiiratult mõtles ta akti M. B., see on, Max Bermoni ja õige nimega Arsen Loupaine üle järele.

Kell 8 homm. saatis ta Hanimarele järgmise kirja:

„Mina saadan tänase hommiku wiskisti Pergolese uulitsal mööda ja saan teie hooleks ühe isiku jätma, kelle wangiwõtmine meile wäga tähtis on. Sellepärast olge tiin ?? ja homme, see on kesknädalal, kodus ning hoidke umbes kolmkümmend meest käepärast."

Ta läks bulwarile ja üüris automobili, mille juht talle oma intelligentse ja sümpatilise ning rõemsa näo pärast hästi meele järele oli, ja käskis ennast Malsebaire platsile sõidutada. Umbes wiiskümmend sammu Detenge majast eemal käskis ta kinni pidada.

— Kuulge, mu armas — ütles Holmes automobili juhile, — katke oma sõiduriist kinni ja tõstke kasukakrae üles, sest täna on kaunis wilu ilm, ja oodake mind. Umbes pooleteise tunni pärast tulen ma tagasi ja siis sõidame Pergolese uulitsale.

Ta astus uksest sisse ja läks raamatukogu tuppa. Warsti ilmus ka Detenge sinna. Nad töötasiwad seltsis hea tüki aega, enne kui Clotilde tuli, keda Holmes just ootasgi. Ta ütles isale tere hommikust ja läks wäikesesse wõerastetuppa ning hakkas kirjutama.

Holmes ootas weidi aega, wõttis siis ühe raamatu ja ütles Detengele:

— Waat, siin see raamat ongi, mida teie tütar enesele palus anda, niipea kui ma ta peaksin leidma.

Ta läks wõerastetuppa ja ütles Clotildele:

— Mina olen Stickmann, teie isa uus kirjatoimetaja.

— Aha! — wastas Clotilde, ilma et ta end liigutanudgi oleks.

— Mul on teile midagi ütelda, preili.

— Olge nii lahked, istuge! Ma lõpetan warsti ära.

Ta kirjutas kirja walmis ja murdis kokku, siis kõneles ta weel telefoni kaudu õmblejannaga ja käskis reisumantli nii ruttu kui wõimalik walmis teha, sest talle olla seda hädasti tarwis. Selle peale ütles ta Holmsile:

— Ma kuulan. Kas meie kõnelemine ei wõiks mitte minu isa juuresolekul sündida?

— Ei, ma palun teid ka weel tasa rääkida. See on parem, kui teie isa midagi ei tea.

(Järgneb.)

Kodumaalt.

Tartust. Röövimise katset tehti 18 skp Frederkingi seebikaupluses Aleksandri uulitsas. Kell 6 p. l. ilmus üks noormees kauplusesse ja hakkas revolwriga ähvardama. Kisa peale ruttasiwad tööliſed seebiwabrikust appi ja sissetungija põgenes. Pimeduse pärast on temal korda läinud ära põgeneda. „Elu".

Kodawerest. Arstiwirahutuste asi tuleb 10. okt. Tartus ringkonnakohtus ette; kutsekirjad kaebtusealustele ja tunnistajatele on kätte saadetud; suurema jao kaebtusealuste aſjaajamise on nimetatud adwokat Hiwelson oma kätte wõtnud. „Elu".

I. Rakwerest. Ajutine Eestimaa kuberner joudis 14. skp. hommikul oma rewideerimisreisul Rakwerese. Waljaksis jätis kuberneri herra Rakwere kreisiulem, wiimase nõunikud ja noorema abilise ja linnapea jaoskonnas politseisse. Lounat wõttis ta Rakwere mõisas. Peale selle käis kuberneri herra weel linna haigemajas ja Rakwere wallawalitsust rewideerimas. Õhtul kella ½6 sõiduga sõitis kuberneri herra ära Tallinnasse.

— Üles poodud. 16. skp. hommikul leiti Laius uulitsas oiewa Moldau maja kojameesa ülespoodult. Leinama jätwad naine ja mitu last.

Kuuslakult. Koolikeltsi koosolekul, 16. sept. waliti koolõpetajaks neiu R. Alwer, Suislepast. Pärast koosolekut oli kooliruumide pühitsemine õpetaja Schiele ja preester Küppar'i poolt. Kool hakkab lähemal nädalal kahe alumise klassiga töötama. Alalised kooliõpetajad on hr. Kuusk ja neiu Alwer, kuna mõne üksiku tunni andjaks weel teisi tulla. Lapsi olla ligi 30 wastu wõetud, kuna mitmed tagasi pidiwad minema, sest et mõned küüarlapsed üle nõutawa wanaduse oliwad. „Elu".

Risstist. Tulekahju. 7. skp. hommikul põlesiwad Wardi wallas Sipa külas „Pärtle" talumaja ja eit maani maha; kõik leiwawili on sisse jäänud. Kaks perekonda on tuleõnnetuse läbi ilma leiwata jäänud ja teine weel ilma peawarjuta. Tuli on ühest ahjust rehe külge läinud, kui perenaine just parajasti on leiba teinud. Peasta ei ole enam midagi wõidud. „Postim."

Lihula kandist. 15. skp. oli meil kirikukonwendi koos õpetajat walimas, kus õp. Nuudi tagasi lükati, kes meil 2. septembril proowijutlust ütles. Otsustati Karja õp. Wöhrmann õpetajaks walida, kuid ka see jäi weel pooleli. „Postim."

— Pärnust. Eduerakonna Pärnu osakond pidas 16. skp. oma koosolekut, kuhu käputäiekene — terwelt 28 inimest — kokku oli tulnud. Kõik need ei olnud ka mitte eduerakonna liikmed, waid suurem hulk oli wistu peatuulajateks tulnud. Hr. Karu hakkas koosolekut juhatama. Ta rääkis lahjaſedes, et nii wähe eduerakonnast ola wõetakse, kusjuures ta „rella" mehi sinnas ja nende wanameelsusest seletust püüdis anda. Winnakse walimiste juurde. Kõigewiiste järelkaalumiste ja harimamiste järele jõutakse otsusele, et eduerakond iseseiswalt walimisele mitte ei wõi minna, sest et nende hulgakene kokku on tulnud; tarwis nüüd teistega ühineda ja walimisele minna. Räägitakse kandilaude wiisikab mijest. Mõned nõuawad, et eduerakondlased neid toetsiwad, kuid ära nähes, et nende kandidatid küllalt poolehoidjaid ei leia, tehtakse otsuseks, et Eesti jugust walijad I ja II kurias ise kandidatid nimetaksiwad. Waltjate kokkutulemise näksiwad eduerakonna liikmed, kellede walimise õigus on, enesele hooleks. Jällegi rääkis hr. Karu, et eduerakonna liikmete arw wäikeseks olla jäänud — kirja järele wäikeseks, mis ta mõtete poolehoidjaid olla legion. Ta soowis, et kirjas olewad liikmed uusi liikmeid juurde tarkuksiwad nõuoda, kuid walimisele tulla minna, kui ka wõiduks lootust ei olla. Wahe juhendaks, et wäiksem hulk suuremat hulgast wõidu toob, kuid selleks minna pol ust tarwis. Weel wais tegi ta eduerakonna tegewusest seletuse: Pärnu eduerakonna osakond olla kõiget oma tegewuse aja 26 korda kokku tulnud. Ta olla palju rahalist warandust ära kulutanud. Raha olla liikmemaksust ja kingitustest kokku tulnud. Nüüd olla walimistele minnes jällegi kulusid, mispärast soowida oleks, et eduerakonna poolehoidjad lahtisemate kätega oleksiwad. Ka heited jällegi, et eduerakonnast leigelt osa wõetakse.

— Pärnu Eesti Koolikeltsi tegewus on wiimasel ajal õige elawaks läinud. Praegu õpiwad ta progümnasiumis, 3 koolõpetaja ja 5 koolõpetajanna juhatamisel, 230 last. Liikmeid on nimetatud seltsil juba 700, kuna neid ikka weel juurde tuleb. Kooli juhataja hr. cand. Nigol oli sunnitud siit lahkuma, sest et teda Baltimaa kindralkuberneri keeldusel ametisse ei kinnitatud. Nowembri lõpul tahab selts suuremat näitemüüki toime panna, milleks rohkesti korjamiseraamatuid wälja on saadetud.

Lätimaalt.

Libawist. Kunstniku surma jõunum. Reisipäewal on klawerikunstnik Alfred Reisenauer Libawa linnas, wõõrastemajas südamerabanduse ära surnud. Nagu teada, oli Reisenauer möödalänud nädalal Tallinnas ja andis alles laupäewa õhtul börsisaalis kontserti.

Mitawist. Tukkumi rewolutsioni asi on uuesti üles wõetud. Üle 100 inimese wõeti wastutuse alla.

Liibawist. Keelatud pealkirjad. Liibawis oli „Rig. Zeit." teatel müüride ja majaseinte peal korteugu kombewastaste ja kuritahtliste pealkirjade hulk nii suureks kaswanud, et lindinselkomandant käsu andis, neid terwes linnas ära hawitada.

Riiast. Maalt wälja mõistetud. 27. juunist kuni 25. aug. on 35 inimest Baltimaalt wälja mõistetud, nende hulgas wäljarändamise peakontori ametnik Engen Kramer, Mojtwa ülikooli taswandik Woldemar Reichenberg ja ajalehe kirjasaatja Jakob Wuschkain.

— Uued ametnikud. Wõru kreisiülemaks on tagawarawäe-leitnant Birnbaum ja Riia kreisi I jaosk. talurahwa-asjade komissariks kubermangusekretar v. Aderkas nimetatud.

— Wangistamine. Nende päewade sees toodi Riiga ammu tagaotsitud ja Jaroslawi linnas kinniwõetud Läti rewolutsionär Eduard Raetok, keda süüdistatakse, et ta minewal aastal hoburaudtee peale pommisid wisanud ja politseiametnikkude elu kallale kippunud.

Kangemalt riigist.

Pedagogika-akademia.

Neil päewil kinnitati „Hariduseliiga" poolt asutatawa pedagogika-akademia põhjuskiri ära. Akademiasse wõetakse wastu mõlemast soost isikud, kes kõrgemates õpeasutustes kursuse on lõpetanud. Akademia nõukogu wõib soowijatele ta lub. anda, üksikuid kursusid kuulamas käia, kuid eksamitegemistel niisugustel kuulajatel õigust ei ole. Akademia kursus on kaheaastane. Õpeasjad jagunewad kahte liiki, nim. üleüldisteks ja eri-õpeasjadeks. Üleüldised õpeasjad jagunewad põhjus- ja lisa-õpeasjadeks, millede wiimastel otstarbeks on, kuulajate üleüldist haridust täiendada ja neid niiwisi põhjuskursuste wastu ette walmistada. Üleüldiste õpeasjade hulka käiwad põhjus-õpeasjad: kaswatusteadline hingeteadus, kaswatusteaduse ajalugu, kooli terwishoid, patologiatik kaswatusteadus, kooliteadus, kaswatusteadus (praeguse aja kaswatusteadliste probleemide ülewaade) ja lisa-õpeasjad: anatomia, fisioloogia, hingeteadus, mõtteteaduse ajalugu, kunstide ajalugu, kirjanduse ajalugu ja õiguse entsiklopedia. Eri-õpeasjade hulka käiwad: õpeasjade (nim. matematika, Wene keele ja kirjanduse, ajaloo, hingeteaduse, loogika jne.) metodika ja ajalugu (ühes teaduste ajalooga). Eri-õpeasjade hulka käib ka nõrgameelsete laste kaswatamine. Akademia professoriteks wõiwad isikud saada, kelledel doktori wõi magistri kraad on.

„Teadete Bürood" ja ametlikku lehte „Rossijat"

tahetawat, nagu „Tow." kuuleb, ära kaotada. Nad kumbki ei leidwat seltskonnas tarwilist ingupidamist ja sellepärast minewat nende peale kulutatawad määratumad summad kasuta kaduma. Nende asemele plaanitsetawat uut ametlikku healekandjat asutada, mis parajusmeelsetes ringkondades rohkem poolehoidmist peaks leidma. Tulewase ametliku healekandja juhatajaks saawat Gurljand.

Leo Tolstoi kiri.

Leo Tolstoi on ühele lehele kirja saatnud, milles ta palub, et rahalise abi tarwitajad mitte tema poole ei pööraks, sest et temal niisuguste palwete täitmiseks mingisugust warandust ei olewat. Tema olewat juba enam kui 20 aasta eest ennast omandusest lahti ütelnud. „Mina", kirjutab Tolstoi, „wõin wähem, kui keegi muu, niisugusid palweid täita, sest kui ma tõesti niimoodi teinud olen, nagu ma ütlen, s. o. kui ennast warandusest lahti olen ütelnud, siis ei wõi ma neid isikuid, kes mu poole pööravad, rahaliselt mitte aidata. Kui ma aga oleks, et ennast warandusest lahti olen ütelnud, inimesi petan, siis on weel wähem põhjust niisuguseid inimesi abi loota."

Sunduslik kandidatur.

Rahwawabaduse erakonna linnakomitee Moskwas andis teada, et F. A. Golowini kandidatur 2. kurias sunduslikuks wõib lugeda. Plebisitidi alla G. kandidatur ei lähegi.

Wene rahwa ühisuse kandidadid

Wene rahwa ühisus määras oma kandidatideks Peterburis muu seas: würst Schahowskoi, akademik Sobolewski ja waimuliku akademia professori Glubokowski.

P. N. Miljukowi isenjus

Nagu juba kord teatasime, tahetakse kadettide juhti Miljukowi waltjate nimekirjast wälja heita, sest et ta oma korteris aastat elanud ei ole. Arwatawasti läheb asi senatisse, kus Miljukow wistusti kaotab, kui senatorite enamus ainult seadusetähest kinni tahab hoida.

„Wene rahwa ühisuse" saatkond.

Nagu pealinna lehed kuulewad, pidawat „Wene rahwa ühisus" nõu, Tsarskoje Selosse Keisri juurde saatkonda saata. Sellekohane palwe olewat juba ette pandud. Palwes andwat ühisus märgata, et ta tulewate sündmustega ühenduses „tähtsaid" sammusid ette walmistawat. Mis „sammud" need on, seda ühisuslased weel ei awalda.

Põrurawast kurbmängust

jutustab „Retsch." Apteekri abiline A. P. Kudin jäi ilma kohata. Et ta elu-ülespidamiseks enam mingit teed ei leidnud, kihwitias ta oma kaheaastase lapse morfiumiga ära ja wõttis siis ise, et enesele kah otsa peale teha, sedasama rohtu sisse.

Üles ärgates sidus õnnetu isa oma poja surnukeha kiwi külge ja wiskas ta jõkke.

Kõigest sellest kirjutas Kudin pärast oma naisele, kes Wiiburis elab. Kinniwõtmisel seletas ta mõrtsukatööd sellega, et ta oma näljawa lapse kannatust näha ei olewat wõinud.

Lodsi kaledused.

Wenemaa linnade hulgas seisab Lods praegusel kurwal ajal oma korralageduse poolest tõesti esimesel paigal. Juba mõnda aega ei lähe seal peaaegu ühte päewagi mööda, kus tapmisi ja muud wägiwalla-tööd ette ei tule.

Nagu teada, tapsiwad seal hiljuti Silbersteini töölised wabrikuomaniku ära. Selle tagajärg oli see, et ligi tuhat töölist wangi wõeti. Lähemalt selle üle kirjutab „Towarischtsch":

Esimene päew peale Silbersteini tapmise läks üsna rahulikult mööda. Töölised ilmusiwad hommiku wara wabrikusse, wõtsiwad uste wõtmed ja hakkasiwad tööle. Wabriku kontor seisis kinni, wabriku administratsion puudus wiimase meheni. Keskpäewa ajal ilmusiwad sõjawäed ja piirasiwad wabriku ümber. Kui tööaeg möödas oli, läksiwad töölised takistamatalt laiali. Järgmine päew algas justament niisamuti, kuid warsti ilmusiwad wabrikusse, mis sõjawäega endist wiisi ikka sisse piiratud oli, kohtuametnikud. Töö pandi seisma ja algas ülekuulamine. Ülekuulamist toimetasiwad Petrokowi ringkonnakohtu ja Warschawi kohtupalati prokurorid Warschawi kindralkuberneri abilise Uthofi juuresolekul. Ülekuulatud töölised saadeti wiiekümne-mehelistes salkades politsei-jaoskondadesse ja wangimajadesse; osa töölisi, kellede jaoks wangimajades ruumi ei leidunud, jäeti kange wahi alla wabrikusse. Seesamal päewal wiidi kinniwõetud töölistest 48 raskesti haiget Aleksandrowi ja Punase Risti haigemajadesse. Ülepea wõeti 960 inimest kinni, nende hulgas ka 210 naisterahwast. Kinniwõetutest lasti ajutise kindralkuberneri käsu peale 8 töölist (nende hulgas ka üks naisterahwas Malwina Miller) 10. sept. wara hommikul maha. Surmatute süü kohta ei ole mingisugusid ametlikka teateid awaldatud. Oma saatuse üle jaiwad hukkamõistetud alles kolm tundi enne surma teada. Surmaotsus saadeti hommikul kell 6 täide. Teiste tööliste saatuse kohta pole praegu weel midagi teada. Esiteks kõneldi, et nad kõik Wenemaa sisemistesse kubermangudesse saadetakse, nüüd jälle — et ainult mõni kümmekond wäljasaadetawat. Nagu juba waremalt teatasime, saiwad ka mõned wabriku-ametnikud tuhanded rublad trahwi maksta. Asja selleks karistuseks andnud see asjaolu, et tapmise päewal keegi tööline wabrikust kontorisse järgmise sisuga kirja toonud: „Seisukord on tõsine, ähwardab hädaoht, saake abi." Selle kirja kallal peeti kontoris nõu, kuid otsustati, et wahele segada ei maksa, sest töölised oliwad Silbersteini juba paar korda waremaltgi niimoodi wangis hoidnud, ilma et talle kummagil korral mingit wiga oleks tehtud: ametnikud mõtlesiwad, et läbirääkimised ka selgi korral rahulikult lõpewad. Õnnetuseks aga petsiwad nad endid, sest nagu teada, tapeti Silberstein wabrikus ära.

Peale wabrikutööliste wangiwõtmise toimetatakse linnas igapäew hulgawiisi läbiotsimisi ja wõetakse inimesi wangi, — kinniwõetuid on juba mitu sada. Uulitsatel liiguwad alataja jala- ja ratsapatrullid. Linn on sõna tõsises mõttes sõjaseisukorras. Sellest hoolimata kestawad sõjariistus kallaletungimised ja tapmised edasi.

Walimised.

Tallinna walijatele tähelepanemiseks.

Need walijad, kellele politsei walimisesedelisi, nimelisi kuulutusi (именныя объявленія) ja ümbrikka (kuwäärisid) weel koju kätte ei ole toonud, mingu ja nõudku neid linnaametist. Linnaametisse minnes wõetagu politseist wõi mõnest muust ametikohast isikutunnistus kaasa, sest muidu ei anta walimisesedelisi jne. wälja.

Esimene liik walib neli ja teine liik — kaks walijameest.

Hoidku esimese liigi walijad selle eest, et nad oma walimisesedelitele teise liigi walijameeste (hr. Gilbasfewi ja Rabisoni) nimesid ei kirjuta. Samuti hoidku ka teise liigi walijad, et nad oma walimisesedelitele mõne esimese liigi walijamehe (hr. Poska, Köleri jne.) nime ei kirjuta. Teeb keegi seda, siis läheb ta heal kaduma. Walimisesedelite proowid ühes kandidatide nimedega leiawad walijad tänasest lehest. Nende proowide järel kirjutatagu walimisesedelid walmis.

Kõige kindlam aga on, kui igaüks omale walmistrükitud kandidatide nimedega walimisesedelid muretseb. Saada wõib neid tänasest päewast saadik kõigist Tallinna Eesti ajalehtede toimetustest.

Walimisesedelid hoitagu puhtad; nimed nende peale kirjutatagu õieti. Kes walimisesedeli ära määrinud wõi nimed sinna peale woleesti kirjutanud on, wõtku omale linnaametist uus sedel.

Esimese liigi walimisesedel.

Предлагаю въ выборщики:
1.
Фамилія **Поска**
Имя **Иванъ**
Отчество **Ивановичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избирательному списку 929.

Предлагаю въ выборщики:
2.
Фамилія **Коба**
Имя **Альбертъ**
Отчество **Ивановичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избирательному списку 527.

Предлагаю въ выборщики:
3.
Фамилія **Келеръ**
Имя **Георгій**
Отчество **Георгіевичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избирательному списку 481.

Предлагаю въ выборщики:
4.
Фамилія **Луйга**
Имя **Георгій**
Отчество **Михкелевичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избирательному списку 684.

Teise liigi walimisesedel.

1. Предлагаю въ выборщики:
Фамилія **Бильбасовъ**
Имя **Николай**
Отчество **Петровичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избират. списку 282.

2. Предлагаю въ выборщики:
Фамилія **Рабисонъ**
Имя **Иванъ**
Отчество **Ивановичъ**
Званіе / Адресъ } или № по избират. списку 2800.

Õiendus. Herra **G. Luiga** walija nummer ei ole mitte **681**, nagu eila meie lehes eksikombel seisis, waid **684**.

Tööliste wolinikkudd, kes walijameesie walimiseks pühapäewal, 23. septembril Tallinnasse ilmuwad, palutakse enne koosoleku algust, kuni kella ½9 hommikul, karskusekuratoriumi ruumides (Mundi uul. nr. 3) ennast teatada.

Tööliste wolinikkude koosolek on homme, pühapäewal, kell 12 linna raekojas. Juhime walimisedigusliste tööliste tähelepanekut selle koosoleku peale.

Haapsalu walijatele.

Haapsalus on walimised 25. ja 26. septembril, s. o. tulewal **teisipäewal** ja **kesknädalal**. Walimised peetakse **Peterburi hotellis** ära ja algawad mõlemil päewal punkt **kell 12 lõuna-ajal**. Kes hiljem tulewad, neid enam walimiseruumidesse ei lasta. Teisipäewal waliwad **esimese liigi** walijad, s. o. kõik majaomanikud, kelle majad kõige wähemalt 300 rubla alla on hinnatud, ja kõik, kellel esimese ja teise järgu äritunnistused on. Kesknädalal waliwad **teise liigi** walijad, s. o. kõik majaomanikud, kellel majad alla 300 rubla on hinnatud, kõik korterimaksu maksjad ja korteripidajad. Walimisi toimetatakse kuulidega.

Teatawasti on linnadel eelolewatel walimistel wäga suur tähtsus. Peaseb ühes ainsaski linnas tagurlaste kandidat wõidule, siis on kindel, et tagurlased, kellel kubermangu walimistel enamus on, just selle mehe ka linnade eest wolikogusse saadawad. Walitakse aga kõigis linnades walijameesteks ainult edumeelsed mehed, siis ei wõi tagurlased midagi parata, waid peawad, olgugi paha meelega, nende hulgast ühe woliko. usse saatma.

Sellepärast, Haapsalu edumeelsed walijad, kandkem hoolt, et mitte **meie** linnast tagurlane wolikogusse ei läheks. Et seda ei sünniks, peame mõlemas liigis wiimase meheni walimistele ilmuma ja ühel meelel oma kandidatidele walged ja tagurlaste omadele mustad kuulid andma.

Meie kandidadid on esimeses liigis hr. **Pawel Kaplthinski** ja teises liigis **hr. Tõnis Jürine** — mõlemad endised riigiwolinikud.

Iga edumeelne walija pidagu meeles, et tema andmata jäetud heal wõidu tagurlaste kätte wõib mängida.

* * *

Waldade wolinikkudele.

Homme, 23. septembril, on Eesti kubermangu waldade wolinikud koos, enneste seast kubermangu walijatekogusse walijaid mehi walimas. Soowitaksime, et igas kreisis waldade wolinikud eneste seast kõige parema ja tublimad mehed, kes ka Wene keelt oskawad, walijameesteks waliksiwad. Seisukord on praegu niisugune, et teadmata on, keda nimelt Eesti kubermangu waldade poolt saadiku kandidatiks wõiks ette panna. Sellepärast walitagu igas kreisis wõimalikult niisugused mehed, kes tarwisel korral ka saadiku kohusid wõiksiwad eneste peale wõtta. Peale selle tehtagu walijameestele kohuseks, et nad kubermangu walimistel selle eest hoolitseksiwad, kes nende seast kõige tublim mees ja saadikuks kõige kohasem on.

Tallinna sõnumed.

Paberraha käimapanemine Peterburist teadustatakse „Berl. Tageblattile", et nõuuks on wõetud lähemal ajal 50—60 miljoni rubla eest uusi paberrahasid käima panna.

Maalt wäljasaatmise korra muutmine. Siseministeeriumis on praegu uus kord wäljatöötamisel, kuda agrarrahutuste pärast talupoegi administratiwisel teel maalt wälja saata. Selle järele läheb wäljasaatmine kõige enne kogukonna otsustamisele kreispolitsei osawõtmisel. Sealt läheb asi kubermangu talurahwa-asjade kinnitamiseks kuberneri kätte.

Jaamaesise maks, mis nüüd ka Wenemaal sisse seatakse, toob Lääne-Europas õige suured summad sisse. Kopenhageni keskraudtee-jaamas, näituseks, on sellest maksust aastas 23.000 rbl ja Stockholmi keskjaamas 29.000 rubla sisse tulnud. Jaamaesise piletite müümiseks suuremates jaamades tahetakse Taanimaalt Sören Wistoft'i ja Ko. käest automatiaparadid tellida.

Balti kauba- ja tööstuspank on möödalänud tegewuse-aastal (1907. a.) 1041 rbl. puhast kasu saanud. Nagu teada, on pangal 1-miljoniline põhjuskapital 4000 aktsias.

Laewa hukkaminek. 6. septembril on Bottnia lahes Wene kolmemastiline laew „Gallus", mis puukoormaga Lübeki poole oli minemas, hukka läinud. Laewamehed wõtnud, nagu „Lib. Zeit." teatab, aurulaew „Romeo" peale ja wiinud Riiga.

v. **Kinniwõtmine.** 19. sept. wõeti Oskar Kursmann kinni, kes kahtluse all seisab, et ta 5. sept. s. a. Rakwere wallamajas toimepandud passiraamatute, passiblankede ja stemplite warguses süüdlane on.

v. **Töötakistamise katse.** 7. sept. püüdsiwad Markel Makarowi kuuris mitmed töölised teisi tööd seisma jätma meelitada, et seega palgatõrgendust nõuda. Nüüd on Eestimaa kuberner kahele töölisele, Johannes Sirgasele ja Johan Pirkleskile, keda seaduse rikkumises süüdlaseks peetakse, kummagile 2 nädalat arest määranud.

Edumeelsed walijad Paides!

Ilmuge 25. ja 26. septembril, s. o. tulewal teisipäewal ja kesknädalal, wiimase meheni walimistele ja andke oma healed esimeses liigis kaupmehele hr. **Peeter Johansonile** ja teises liigis politsei sekretärile hr **Anton Küütlile**. Walimised on klubisaalis. Iga mees tulgu juba enne kella 12 walimiseruumi, sest pärast seda ei lasta sinna enam kedagi sisse.

Keila haridusseltsi kooli asjus ilmus austatud lehes nr. 61 kirjutus, kus Keilasse asutatawast erakoolist mõnda, mis õige, mõnda ka, mis wõest kogumi kõrwale kaldub. Mõnda öeldakse seal, õpemaks olewat seltsiliikmete laste pealt 15 rbl. ja wõõraste laste pealt 20 rbl. aastas, mis tõdsat tõsiste asjaoludega kokku ei lähe. Niisugusest maksust ei ole seltsis jutugi olnud. Seltsi peakoosolek määras aastaseks maksuks oma liikmete laste pealt 10 rbl., wõõra liikmekonna lastele 12 rbl. ja kui mitmaid koolimajas õõkorteris ka on, siis 15 rbl. Peale selle tahab selts waestele koolimaksu weel wähendada ja kui tarwis, hoopis mahagi jätta. — Keila rahwahariduse selts tahab tõsises mõttes haridust rahwa sekka kanda, ega taa iialgi kõrge maksuga seda rahwa eest kinni panema, ja sel mõtteteel ei ole ka selts mitte koolimaksu asjus wahet teinud oma ja wõõraste wahel.

Üks eestseisuse liige.

nt. **Kohtukojast.** 20. skp. kinnitas rahukohtu-kogu rahukohtuniku poolt mõistetud otsuse ja mõistis Karl Sorrsi 15 puudalise pesukatla warguse pärast nuhtl. seadl. 169. põhjal kolmeks kuuks wangi.

— Teatawasti mõisteti Kristine Aspe kuuendama jao rahukohtuniku poolt aktsiisiseadl. 1111. põhjal kolmeks kuuks wangi. Kaebealuse kaitsja edasikaebamisel tuli see asi täna rahukohtu-koguse uuesti harutusele. Rahukohtukogu lükkas rahukohtuniku otsuse ümber ja mõistis Kristine Aspe, selle peale waadates, et ta Peeter Hundi juures ainult teenija kohusid oli täitnud — wabaks.

v. **Sõjakohus.** Nagu juba tunaeila teatasime, algas eila Tallinna ajutises sõjakohtus, mille koosistumisi ringkonnakohtu ruumides peetakse, suur Rapla wäesu protsess, mille üksikud sündmused enne lehes ilmunud kirjelduse järele lugejatele tuntud on. Kaebtuse all on 30 talupoega. Tunnistajate arw, keda kaebtusealused ette lasewad kutsuda, ei ole weel mitte kindlasti ära määratud. Kohtu poolt kutsutakse ette 58 tunnistajat. Kaebtusealuste kaitsjateks on kapten Kalogeorgi-Alfalajew, wannutatud adwokadid Berrenstamm Peterburist ja Wassiljew ja Poska (noorem) Tallinnast ja wannutatud adwokadi-abid Weiner ja Karlson. Nagu teada, lükkas Peterburi kohtupalat selle protsessi kenaeel oprilliskuus sõjakohtu kätte. Peale ülemaltähendatud 30 isiku on selles asjas weel 13 teist isikut kaebtuse all, kes ära on põgenenud. Nende asi on teiste omast ära lahutatud.

Kärsolam protsesi Rapla rahutuste asjus jääb arwatawasti mitu päewa aega wõtma. Peale kohtu poolt ettendatud 58 tunnistaja on weel 60 kaebealuste poolt ülesantud tunnistajat ilmunud. 118-st kuulati eila ainult 8 tunnistajat üle, sest et peaaegu terwe päew süüdistuse-aktide ettelugemiseks ära kulus. Adwokat Wassiljew ei ole mitte kaitsjate hulgas, sest et ta Peterburisse on kutsutud wannutatud adwokadi wannet andma. Kaitsjaks aga on selle asemel Peterburi adwokadi-abi Krenski. Süüalused praegu istuwad järgmised isikud: Gustaw Teliskiwi (24 a.), Jaan Karopadi (25 a.), Hans Kewiala (25 a.), Hans Kio (22 a.), Karl Ristaic (28 a.), Aadu Richter (21 a.), Willem Tamberg (31 a.), Tõnis Prüg (21 a.), Mart Lautmann (21 a.), Aleksander Martinson (30 a.), Karl Leiskas (33 a.), Jaan Rest (22 a.), Gustaw Metse (41 a.), Jüri Martinson (29 a.), Hans Pertel (27 a.), Juhan Mäeberg (21 a.), Aadu Uet (28 a.), Jüri Sokrat (41 a.), Mihkel Riemann (25 a.), Jüri Kundberg (32 a.), August Sellenberg (27 a.), Jaan Weimann (27 a.), Otto Looberg (17 a.), Willem Trümpel (19 a.), Rudolf Mill (18 a.), Otto Kunberg (23 a.), Anton Erlbaum (24 a.), Hans Waltmann (31 a.), Jaan Laane (47 a.) ja August Lokkut (praegu kroonu teenistuses, 21 a.).

Kohtupidamine on kinniste uste taga.

S. **Surmawalt haawamine.** Eila õhtul kell ½8 ajal lõi Aleksander Swobodonos Uuturu promenadi peal ilma mingi põhjuseta Aleksander Sabasele noaga rindu. Sabas heitis silmapilk hinge. Juurderutanud pristawi-abi Suhow sai lööja kätte. Ta on 15 aastat wana ja enne juba karistatud. Surnukeha wiidi lahtilõikamise majasse.

S. **Wargus.** 21. septembril warastati Jusituudi uulitsal nr. 5, kus praegu 89. Belomorski polgu 15. rood asub, tööaist 12 rubla wäärtuses waskasju ära.

Wäljarändajate seadus. Praegu on Peterburis komisjon koos, kes Wene wäljarändamise-seaduse projekti läbi waatab. Peale ametnikkude on selles komisjonis kõikide suuremate Wene laewaseltside ja börsekomiteede asemikud ja juudi asumiseltsi saadik adwokat Sliosberg.

Uus seadus tahab wäljarändamise täiesti wabaks jätta. Komisjon on aga wiimasel silmapilgul ühe kitsenduse tarwilikuks arwanud, nimelt, et wäljarändajate all, kellel waba wäljarändamine Wene laewade peal ühes passide asjas antud eeskirjade kergendusega lubatud on, ainult niisuguseid mõista tuleb, kes kodumaalt ajutiselt selleks lahkuwad, et teenistust otsida. Selle kitsenduse wastu waidleb wabameelne ajakirjandus.

Teatawasti rännatakse Wenemaalt suurematelt osalt Amerikasse wälja. Alles hiljuti on ega Koreda kaubanduseminister, kokkuwõtetud sisserändamise peale woetatud, ütlenud, et walitsus otsustanud on ainult weel niisuguseid sisserändajaid maale lasta, kes jäädawalt asuma tahawad jääda ja endiste elanikkudega kokku sünniwad. Niisama järgmine seisukoht on ka teistel Amerika riikidel sisserändamise asjas. Kõige waljumalt waatab sisserändamise peale nüüd Ühendatud Riikide sisserändamise seadus. Kõiksugu põhjused, mida iganes wälja mõelda wõib, teewad wõimalikuks sisserändajat tagasi saata. Iseäranis on ega kaubeldud tööliste sissetoomine keelatud. Sellekohast seadust arwatakse wabameelsuse wõiduks kapitalismuse wastu, kellel jälle läbi enam wõimalik ei ole tööliste sissetoomisega töötingimusi alla rõhuda.

Sellepärast peab Wenemaa, kui ta tõsiselt midagi oma wäljarändajate kasuks teha tahab ja ära hoida, et need lühema aja järele paljalt kodumaale tagasi ei tuleks, oma wäljarändamise-seaduse Amerika sisserändamise seadusega kokkukõlasse seadima.

Selle isamaaliku seletuse wastu, et waja on wenelasi Wenemaale hoida, tähendab „Birsh. Wed.", et umbes 250—300 tuhande wäljarändaja hulgas, kes aasta jooksul wälja lähewad, wahest ainult 3000 tõsist wenelast on.

Kabinetõhsie klubis kutsub kõik need ... kes minewal pühapäewal peakoosolekul ei olnud, esmaspäewal, 24. sept. koosolekule kokku uuelegu juhatuse walimise pärast. Koosolek on Pikal uul. nr. 36; hak. kell 8 õhtul.

Tegewnowaw äe harjutuste koha Kõigekõrgema käsu järele jääwad 1908. aastal tagawawäe lipnikkude ja hariduse poolest esimese järgu alamwäelaste harjutused ära.

Oirndus. Meie lehe 64 numbris on linnawolikogu koosolekust trükiwiga sisse juhtunud. Lw. Mendi pani ette, et wiinapoed töistel ärripäewadel kell 8 kinni pandaks, on aga „töistel pühadel". See tumestab asja. Nõgu wado, oli linnawolinik Mendi ettepanek, et wiinakauplused pühapäewadel terwe päewa kinni peawad olema.

Pidud ja koosolekud.

Laupäewal, 22. septembril.

Eesti teater: „Mu Leopold," Adolf l'Arronge rahwatükk lauludega 6 pildis; hak. kell 9 õhtul.

Pühapäewal, 23 septembril:

Eesti teatris: „Meeletu mõte," Karl Laufs'i 4 waatuseline naljamäng; hak. kell 8 õht.

Karskusekuratooriumis: näitemängu-õhtu; kantakse ette J. Normann-Põhjalase algupäraline näitemäng „Perekonna häwitaja" ja naljamäng „Salakus."

Kiwitööliste ühisuse koosolek Pikal uul. nr. 36; hakatus kell 10 hom.

Wõistleolis näitemüük Kaarli koguduse noorte hoolel; hakatus kell 1 päeval.

— **Laewad.** Laew „Friggal" ... kadenia ... korbelaew „Frigga" Wiiburisse — tühjalt.

Eile tulsid ... sadamasse: „Nurit" — Riga, ... „Pellin" Teine, ... jahudega.

Soome laew „Primula" läks eile Helsingisse. ... — ja läks Helsingisse.

Teater.

„Mu Leopold", Saksa näitekirjaniku Adolf L'Arronge rahwatükk lauludega, kantakse täna õhtul „Estonias" esimest korda ette. L'Arronge (Arronghi) loeteb nende isikute killude kirjanikkude hulka, kelle näitemängud rahwajalikult 1870-date aastate algusest kuni umbes 1880-date aastate keskini Õhtu Europa näitelawadel kõige suurema tähelepanemist leidsiwad. Tehnikaliselt on näitemängude kokkuseadmised sellest ajast saadik küll tublisti täienenud, kuid nende warematalade teoste sisu wastu ei ole suure hulga publikumi huwitus ka tänini mitte raugenud. Seda tunnistawad nende tõsiduse tihti gi korduwad etendused. Nende teoste kõwemad omadused on nimelt rahwalik humor ja sentimentaalne tüng. Et „Mu Leopold" nende endistega wõrreldes rohkesti nalja on ehitud, siis wõib tõsiasjalikust etendusest seltsiskondlisele rohkete armastajatele jula selle realiselt sorjalt serwitoda. — Teiseks etendusel on aga ka weel teine tüng, mis näitemängu armastajatele kahtlemata huwitust pakub: selle wahele on ka laulu-osasid seatud; nega on täna õhtul wõimalik „Estonia" praeguse näiteseltskonna ja ta orkestri poolt esimest korda laululist näite-etendust kuulda saada ja nii siis „Estonia" näiteseltskonna muusikalist wõimist lähemalt tundma õppida. Ikatekes on loota, et „Mu Leopold", kus muusikalised osad neiu Pumbo ja hr. Pinna käes on, selle ülesandega hästi korda, jaawad, sest et just see näidend muusikaliselt esisammuks ja selletahase edenemise alguseks kohane on.

„Meeletu mõte" kantakse homme õhtul teist korda ette. Kes nalja armastab, ärgu jätku juhtumist tarwitamata.

Uuemad sõnumid.

Walimised.

Nowo-Aleksandrowi linnawalijate esimeses walimisjärgus waliti walijameheks rahwarahwaduse erakonna liige S. B. Fegelsohn.

Waldade wolinikkude eelkoosolek

täna õhtul **kell 8** karskusekuratooriumi ruumides Mundi uul. nr. 3, Suure Turu juures.

Eesti meeleolu ... **Tschernigowis** waliti walijameheks teise riigiwolikogu liige Sagatelsonis.

Krementschugis on juutide poolt esimeses kurias Dr. Jarin riigiwolikogu liikme kandidaadiks üles seatud. Minewastel walimistel oli Jarin walijameheks.

Jekaterinoslawis arwatakse edumeelsete wõit kindel olema. Teises kurias nimeti walijamehe kandidaadiks wannut. adwok. Aleksandrow.

Jaltas on esimese kuria poolt Dr. Lebedew ja teises kurias semstwo-tegelane Wunderg, mõlemad kadetid, kandidaatideks nimetatud.

Sewastopolis on paremp-poolsete poolt esimeses kurias parun Wrangel ja teises Ustowsond nimetatud. Kadettide poolt kandidaatisid ei nimetata.

Parisist. „Amuure" kaastööline käis Wene rahaministri Kokowtsowi juures. Wiimane rääkis, et ta oma isiklikste asjade pärast Parisis wiibib, ja püüab jääda jelemtsentrum ... Wene rahaasjadesse kihia eemale. Minister tõendas, et wäljamaa ajakirjanduses Wenemaa rahutused liiatakse suuremaks, kui ta ... kantakse, sest wäljamaa ajakirjandus wõtab need teated oppositsioonilisest lehtedest. Teise riigiwolikogu laialisaatmine olnud ministri arwates tarwilik, kuna ta, riigiwolikogu, mitte Wene rahwa soowisid ei olewat awaldanud. Küsimise peale, missugune wõib tulewane wolikogu oma kokkuseade poolest olla, wastas minister: „Mina ei ole mitte prohwet."

Tiflisist. Linnakesel tungisiwad kurjategijad majaomaniku Sawrowi kallale ja pigistasiwad temelt, teda surmaga ähwardades, 400 rubla wälja.

Kaltast. Sõjariistus röömlid tungis Gottu läheduses 50 reisija kallale, kes postihobusega sõitsiwad, ja riisus nad paljaks. Paljud reisijad saiwad selle juures haawata, mitmed põgenesiwad.

Kertschist. Linna haigemajasse toodi kaks noormeest, kes „Mitridati" mäe peal lõhkenud pommi killude läbi raskesti haawatud oliwad. Kudas pommilõhkemisega lugu oli, seda haawatud mehed ei ütle.

Bahmutist. Stsherbinowka rudnikus wisati töölistemaja peale pomm, mis maja ära purustas; surma sai 1, haawata 1 tööline.

Riiast. Jaroslawis weeti ilma passita elamise pärast wõõra nime all elutsew lätlane kinni. Wang toodi Riiga ja siin selgus, et ta Eduard Rostok on, keda politsei juba ammugi otsib. Rostok wiskas minewal aastal mitu pommi uulitsaraudtee woguni peale ja tungis politseinikkude elu kallale.

Atkarskist. Talupojad peksiwad läbi ja andsiwad politsei kätte mitu meest, kes koguduse wiljamagasinist wilja warastasiwad. Üks waraskest, kes rahwa omakohtu kartis, põgenes ära ja jooksis hirmunud olekus raudteerongi alla, kus ta otsekohe surma sai.

Novohlankast. Siin kõneldakse, Rabotis tapetud 18 sept. kaks hispaanlast ära. Kuid senini on nende juttude tõsidus weel teadmata.

Woronezhist. Linna läheduses riisuti semstwo haigemaja direktorilt Jergolskilt, kes Orlowi haigemaja teenijatele palka pidi wiima, 1.000 rubla raha ära.

Rjasanist. Kuberner andis sisemiste asjade ministeeriumi eeskirja põhjal kõigile Rjasani ajalehtede toimetajatele käsu, et nad lehtedes koosolekute ja igasuguste kõrgemate õpeasutuste elusse puutuwate sündmuste üle mitte mingisugusid teateid ei tohi awaldada.

Odessast. 20. sept. kell 9 õhtul lasti pristawi abiline Teifinski, kes ühes majas läbiotsimist ette tahtis wõtta, rewolwrikuulide läbi maha.

Kownost. Soldat, kes bataraikomandöri Wansowski juures koduse teenijaks oli, sealt aga lahti tehti, haawas kättemaksmise mõttes rewolwrikuuliga komandöri naist, tappis juuresolewa kapteni Szelihowski ära ja haawas raskesti soldatite kutsari, kes paukude peale juurde jooksis. Kurjategija põgenes ära.

Omskist. 20. sept. kell 10 homm. tungisiwad kolm sõjariistus isikut telegrafikontori kantseleisse, kus parajasti ametnikkudele palkasid maksti. Kurjategijad laskisiwad rewolwritega, kusjuures kassiameteister Pahotin surma, 3 telegrafisti raskesti ja 2 kergesti haawata saiwad, nende seas 1 naisterahwas. Üks kurjategija, kes wäljakäigu ust üles ei leidnud, laskis enese kantseleis maha; kaks teist, kes rahakasti ära wõtsiwad, wõeti uulitsal kinni. Raha saadi täielikult kätte. Kurjategijad on noored inimesed; üks nendest on 16 a. wana, endine Omski gümnasiumi õpilane.

Poltawast. Raudtee-jaamas leiti prahi ümbertõstmisel ühest wagunist kast, milles nooremehe surnukeha sees oli. Seda kasti tahteti Simferopolist Kiiewisse saata.

Lodsist. Wabrikuomaniku Silbersteini tapmise asjas on uurimine ära lõpetatud. Ajutise kindralkuberneri otsuse põhjal saadetakse wangistatud tööliste seast 127 isikut, nende seas 13 naisterahwast, kaugematesse kubermangudesse asumisele; kõigile teistele wangistatutele, kellede silma all kuritöö korda saadeti ja kes seda mitte ei takistanud, arwatakse karistuseks kinniistumine uurimise ajal.

Wiinist. Seisukord Austria raudteel. „Fremdenblatt" teatab, et waestõõtamine, mida raudteeteenijad awaldawad, enamasti õige mõjuwalt tunda annab. Iseäranis mitmalt on kaupade ja prahi liikumine takistatud, kuid ka reisijate rongidekorratu käik wõib warsti aset leida.

Pragast telegrafeeritakse, et Lääne raudteede liinidel seisukord palju halwemaks on muutunud. Kaubarongid jääwad igalpool hiljaks ja reisijaterongid pool tundi hiljaks. Tiroli ja Buschtegradi raudteedel ei ole passiwliku wastupanekut tööliste poolt mitte märgata. Walitsuse raudtee-harudel on seisukord harilik.

Kroonu raudteede ühisus kuulutab, nagu Wiinist tulnud teated ütlewad, et ta otsuseks on teinud, kõikide raudtee-teenijate palka kergendada, niisama ka raudtee töötodade tööliste tööpalka.

Kiiewist. Proskurowos jaadeti sõjakohtu otsus, mille järele keegi Burdeinõi riisumise pärast poomisesurma oli mõistetud, täide. Poomise täideaaajaks oli Kiiewist tellinud timukas.

Riiast. Sõjakohus kuulutas kolmes asjas otsuse wälja. Esimeses asjas, milles 4 isikut wõitlussalgast ajawõtmises süüdistati, mõisteti 2 eluajaks ja 2 kaheksaks aastaks sunnitööle: teises asjas mõisteti kõik neli, keda urjadniku tapmises süüdistati, poomisesurma; kolmandas asjas mõisteti Dubbelstein, keda politseiwalitsuse peale tungimises süüdistati, niisama poomisesurma.

Haapsalu edumeelsed walijad!

Ilmuge walimistele **kõik!** Üks ainus edumeelsete poolt puuduw hääl wõib wõidu tagurlaste kätte mängida. **Esimeses liigis** on walimised **teisipäewal**, **teises liigis kesknädalal.**

Esimeses liigis on walijamehe kandidaadiks hr. **Paawel Paptshinski**, **teises liigis** hr. **Tõnis Jürine**.

Tänasel numbril on **Kirjandus ja teadus** nr. 12 kaasa

Wastutaw toimetaja P. Olak.
Wäljaandja M. Kutse

Wene
kauba-, weo- ja kinnituseselts.

(Asutatud aastal 1844.)

Põhjus-kapital **3.250.000** rubla.

Igasuguste liikuwa ja liikumata waranduse kinnitamine tule wastu. Kaubaweo kinnitamine: mere, jõgede ja maa peal. Igasuguste kaupade wedamine. Seltsil on oma suur laowkoht.

Lähemalt teatab annab asjatalitaja Tallinnas:

Arthur Pachel,

Uuel uulitsal nr. 16, St. Canuti gilde majas. Telefon 324.

Kirge enne tulekahju kinnitage, kui meie juures järele kuulanud ei ole.

Parisi magasin,

Suure Karja uul. nr. 2.

Kuulge Jukud, kuulge Marnid —
Kuulge Hansud, kuulge Annid:
On Teil riide tuwa waja —
Siis „Parisi" kaubamaja
Teie soowid awalt täidab,
Jäädwat ajalikult Teid wõidab.

Ülikonnad — tuli uued —
Püksid, westid, tabatused,
Naisterahwa pikad jakid,
Ilma ja wil all on waitid
Drappi, bläsid igat moodi.
Ostke wabrikust meilt toodi.

Teame, et ajab pahab,
Kopiks säemud palgarahad,
Sellep kaubad kasuraha
Meie sugugi ei taha.
Kõik, kes tõrd siit kaupa wõtwad,
Liigem tänama meid tõtwad.

Õige adressi hoidke silmis!
„Parisi" magasin,
Suure Karja uulitsal nr. 2.

Meie
Päewapildi-töökoda

on awatud, kus igasuguseid päewapilta wõib hästi ja wäga odawate hindadega walmistatakse.

Tähele panna!!

Iga tohwa pildidele jaab suurendus ja 12 ... kaasa antud.

Päewapiltnik
Joh. Hallikas.
Wiru uul. nr. 14.

Regulator-
ning seina- ja äratamisekellaid müüb imeodawate hindadega

A. Reismann,

Uuride-, kuld- ja hõbeasjade kauplus
Suurel Karja uul. 19.

Kõige kasulikum ostukoht on
Londoni magasin,
Tallinnas, Suure Karja uul. nr. 13.
(Lutheri mööblitehase wastas).

Annan austatud kaubatarwitajatele teada, et Londoni magasinis sügise- ja talweriided kõige uuema moodi järele juba walmis on ja jaab tellimise peale ruttu ja korralikult walmistatud.

Wastuwõtmine lahke, teenistus wiisakas ja ruttuline.

Rutake ostma!

Palun adressi hoolega tähele panna!

Suure Karja uul. nr. 13

Soowitan hulga wiisi ja üksikult oma
kiwi- ja klaasnõude ladust
sawi kausisi, lampisi, klaasisi, kuplisi ja lambi üksikuid jagusi
suures wäljawalikus
Iseäranis jällemüüjatele on ära saatmine ja pakkimine korralik.

G. Hindberg,
Tallinnas, Suure Pärnu maanteel nr. 2.

H. Orntlich'i
õmblusmasinate kauplus
Posti uul. nr. 8.

Soowitab suures walikus ja kõige odawamalt Eestimaal paremate wabrikute õmblusmasinaid, nagu „Persian", „Seidel & Naumann", „Pfaff", „Textonia" j. t. s. Ostmiseks pehmed tingimised.

Wäga kasulik rätsepadele praegu ilmunud eestikeelne
Moodi-leht.
Jätte kõik endised moodi lehed kõrwale ja tellige see uus, see uus moodi leht, mis wähegi selles ametis edasi püüda soowib. Leht on wäga korralik, ja pildid on Stuttgarti akadeemias walmistatud, ja on igate wiisi oma headuse poolest Dresdeni lehtedest ette. Hind on poolest aastas meester. 3 rbl. 75 kop., naister. 3 rbl. 25 kop. adr. Tallinnas, Suure Karja uul. 19, Rammult raamatkpls. гор. Ревель Б. Михайловская 19 книжная торг. К. Рамуль

Tarwitagee juhtumist!

Kes omale head ja odawat riiet soowiwad, need nõudku
Triko-Prima.
Wõistlemata, Mitte meeldiw wõetakse tagasi. Tore, moodis ja wastupidawa meester mantas sinise sügise talwe ülikonna jaoks saadetakse 4½ ars. pikune tükk ka järelmaksuga 5 rbl. 75 kop. eest: paremat seltsi 8 rbl. 75 kop. Korraga 3 ehk rohkem ülikondade jaoks tellides saadetakse tarwiline jagu woodert **ilma hinnata**. Tellimised wõetakse ainult Saksa ehk Wene keeles wastu.

Adress: Лодзь, ја willase riide wabrik Т-во ПРОГРЕСЪ. 3 8458

Roosi jõudu
saab pealadu hinnaga kasti ja pakki wiisi müüdud:

Narwas hra Maak. Apteegi magasin, hra Kalanoi Juhkentalis.
Tartus P. Kruuw, kaupmees hotel Eestimaa all
Walgas hra Kajander, trükikojas.
Riigas hra A. P. Rüregi apteegimagasin, Марииская № 59.
Pihkwas S. A. Koitskoi.
Haapsalus apteek a apteegimagasin.

Pääle selle igal pool kus sellekohane kuulutus wälja on pandud. 2 8337

Langenud naisterahwa
päewaraamat.
Margarete Böhme järele. Eestistanud J. Jürisson. Hind 80 kop.

Raamatu on üks langenud naisterahwas ise kirjutanud ja oma lapsepõlwe-sõbrale pärandanud, kes selle trükki toimetas, mitte et ühte roppu raamatut wälja anda, waid haritud ilma tundmata naisterahwaste hingeeluga ja hukatuse põhjustega tutwustada. Raamat on tarwilik igale noorele inimesele oma silmaringi laiendamiseks, ja weel iseäranis neile, kellel lapsi on kaswatada ja hoida.

Tloompuu ra-matukauplused Tallinnas, Rakweres, Narwas ja Peterburis.

Kiriku uulitsal nr. 27 on
ruumikas pood
ära üürida. x 8586

Silmi selgitab.

13. P. Krusbach. 13.

Kuldsepa uul., Tallinnas.

Walmis tehtud riide-kauplus.

Ma ei müü oma kaupa mitte alla oma hinda, ei wabriku hinnaga, nagu mõned kuulutawad õige wähese kaiuga.

P. Krusbach.
Eestlane,
mitte munlane.

Theed kuulsatest Moskwa kaubamajadest: ühisus K. ja S. Popow
„ Karawan
„ Wassili Perlow ja pojad
„ Gubkin & Kusnezow
„ Wõssotski, etc.

Kingituseks suur walik klaaspurkides, toosides ja kastides.

Kohwi otseteel importeeritud, hinnawäärilised ja head sordid.

Suhkrut hariliku hinnaga,

soowitab suurel ja wäiksel wiisil

G. F. Beljagin,

Tallinnas, Wanal turul nr. 1, Scheeli panga wastas. Telefon nr. 391.

Lutikaid ja nende sugu häwitab põhjalikult Lewe **„Anti-Insectum'i"** wedelik. Müüa **A. Wiebner'i** juures, Wiru uulitsa nr. 16.

Kuld laulatusesõrmuseid

56 pr., ning

kiwidega sõrmuseid,
naisterahwa kulduurisid ja
kuldketisid,
hõbe-pakerosi toosid
ja kõiksugu hõbeasju on odawalt saada

M. Reismann'i
uurikauplusest
Rigaliste uul., apteegi wastas.

Üksikult ja hulga wiisil on saada järgmist raamatuid Tallinnas, Kopli u. nr. 2. Narwas, Suurel Juhkentali u. **Inthali** raamatukauplusiest.

M. Salemi **Eesti-Wene sõnaraamat**, hind enne 2 rbl. 60 kop., nüüd 1 rbl. 20 kop. Kes raha ehk margid meile saadab, sellel saab raamat koju kätte saadetud. **Jällemüüjatele** %.

Petersoni **Laste aabits**, hind 20 kop. **Saksa-Eesti tasku sõnaraamat**, hind 60 kop. **Inglis keele õperaamat**, hind 40 kop.

Maja lobler, hind 30 kop. **Loomulik elusaladus**, hind 30 kop. Maa kooliõpetajatele soowitan kõiki **kooliraamatuid** ja muid kooli tarwitusi **heade tingimistega.**

Kupalikult raamatukauplejad **Wennad Inthalid**, **Tallinnas ja Narwas.**

---

20. sept. s. a. lahkus waikselt siit ilmast raske haiguse järele minu armas mees ja meie armas isa

Thomas Antje

55. eluaastas. Matmine on Kaarli kirikus 23. septembril peale jumalateenistust.

Leinaja abikaasa, lapsed ja omaksed.

Eesti teater „Estonias".

[illegible] 22. septembril 1907. a.

„Mu Leopold."

[illegible] laulumäng 8 pildis.

Hakatus k. 9 õhtul.

Näitejuht P. Pinna.

Pühapäewal, 23. sept. 2. korda

„Meeletu mõte".

[illegible] 4 järguline näitemäng.

Hakatus kell 8 õht.

J. K. Kuratorium.

[illegible] 23. sept. kell 8 õht.

I. „Perekonna häwitaja", [illegible] Põhja [illegible] algupäraline näitemäng 3 waatuses.

II. „Saladus", [illegible] 8554

[illegible]

III. [illegible]:

I. **Muusika teoria.**

Annab ette hr. organist A. Topmann, igal kolmap. ja reedel ½9—½10, kestus ühes 3 kuud. [illegible] ühes kirjal. töötege meest. 2 rbl., naist 1 rbl.

Algus teisip. 26. sept

Wenemaa etnografia (udupiltidega). Annab ette hr. J. Rabamägi.

III. [illegible] igal teisipäewal kell 9 õht.

Elan nüüd

Suurel Tartu maant., Langebergi majas nr. 4. [illegible] kõhuga haigeid, iseäranis naha ja suguelude-haigeid (süfilis) wastu kella 9—11 e. l., l. 3—5 ja 7—8 peale lõunat.

Dr. J. Israelson.

Uus

erakliinik

[illegible] Rebenitzi majas nr. 31, Mustapeade klubi wastas.

[illegible] ja suuhaiguste parandamine, [illegible] panemise tarwis on [illegible] laboratorium.

Awatud terwe päew, ka öösiti.

Salahaigusi

— süfilis, tripperi, põie haigusi, suguwõimetuse, naisterahwa ja rehmatismi haigusi wõtan wastu hom. kella 9—12, õhtu 4—9. 8449

Петербургъ, Лиговка, д. № 75—77, кв. 4. **Mäggi.**

Ämmaemand

E. Allbausfaja

[illegible] nr. 6, krt. 4. 2(6541

Agentisid,

[illegible] õmblusmasinate müüjaid, on linnas tarwis. Pakkumised selle lehe talitusse nr. 189" all ära anda. 2

[illegible]

kodukooliõpetaja

kohta — kodumaale ehk kaugemale. On sellekohased tunnistused ja mitme-aastane praktika: teab keelesid, annab alguseõpetust, aitab järele ja walmistab mitmesugustele eksamitele. Adr.: Возенбергъ, Кантезь — E. G. 5 8540

Maalt tulnud wiisakas

noormees

soowib teenistust, kas poeluksesse ehk mujale. Adr. j. l. t. tähtede A. L. all.

Maja

kõigi tarwilikkude hoonetega, nagu: tallid, töllahoone, peale selle weel suur aed on heade tingimistega müüa Kadrintalis, Liiwa uul. nr. 8.

Kes

maja

soowib müüa, andku oma adress kirjalikult j. l. t. tähtede „A. B." all.

Wäike, uus, imeodaw, teisi kaasas kanda sünnis **harmonium** müüakse Riesenkampfi uul. 46, krt. 2.

Haiguse pärast saab äri ära lõpetatud ja on

leiwa-ahi

ühes korteriga ära anda. Weli pak toas. Suure Ameerika uul. nr. 22.

Sõiduhobune

on müüa Kõrba Instituti uul. nr. 22.

On müüa

Kahehobuse troska, sõiduhoben ja

noor hobune

Balt. maant. nr. 3. Näha wõib kuni 24. sept. 8559.

Wähe pruugitud

harmonium

on odawalt müüa Alemanni uul. nr. 66.

Heas korras olew

limonadi-, selterfi- ja kwasi-

tegewus on ühes tarwilikkude apparatidega omaniku elukoha muutmise pärast ära anda. Lig. teat. j. l. t. tal. „M. W. E." tah. all. 3 8539

Mõned dewanid, üks keep ja

palitu

on poole hinna eest müüa Kullasepa uul. nr. 10, krt. 2. rätsepp K. Kukk'e juures. 2 8551

Tähelepanemiseks.

Otsitakse tugewaid raudamata regesid sadamates tarwis ja üks hobune alla 60 rubla Reisenkampfi uul. nr. 23, 2 8542 sepp Riggol.

Suures walikus müüakse

woodid, madratsid

ja palju mitmesuguseid mööblid. S. Roosikrantsi uul. nr. 17, 3 8547 Scharapow.

Uus [illegible] on trükist ilmunud, mida minu muusikatund [illegible] tarwitajad Tallinnast [illegible] uul. nr. 24 [illegible].

August Kristall. 8

Minu

juukselõikamise-äri,

mis Wladimiri uul. Pallini majas nr. 37 oli, on nüüd Slobodka uul. nr. 12. Palun kõiki minu äris käijaid minu uude ärisse waatama tulla.

Juukselõikamine 10 kop.

Habemeajamine 5 kop.

Auupaklikult

2 A. Landr.

Antakse

keelte tundisid,

3 t. nädalas $1\frac{1}{2}$ t. kaua. Adr. kinnises ümbrikus „S. W. J. P." all j. l. t.

Lastele antakse Saksa- ning Wene keeles algõpetust ja järelaitamise-tundisid Nia uul. 6, krt. 3, kella 12—4

Kuldsõrmus

on leitud. Kätte wõib saada Toompea Waeslekooli uul. nr. 19, k. 2. J. Lucht.

Riesenkampfi uul. nr. 56 müüakse

krunt,

460 ruutsülda, hoonetega täkis, hästi odawa hinnaga. Lähem. teat. W. Tartu maanteel nr. 8, lauakuuris. 8555

Peterburis

müüb „Õiguse" üksikuid numbreid ja wõtab kuulutusi ja tellimisi wastu Bleempu raamatukaupluse jaoskond Мѣщанская 22. 4

Kutulise äraeisimise pärast müüakse kohe korralikult sisseseatud ja suure töötarwitajate ringkonnaga

tisleritöökoda,

maja nr. 50, Haapsalus. 8562

Noored

neiud, rutake!

3 wiisakat noortmeest soowiwad Eesti neiudega kirjawahetusesse astuda abielu otstarbeks, wanadus eigu 18—21 a. ja kesk-mise kapitaliga. Adress: [illegible] Jekela Kaukas Peulila, J. M., H. W. ja A. M. 6868

Ostetakse

kõiksugu wanamoodi mööblid, punasest puust ja Maarja kasest, Harju uul. nr. 59, uurmaker Luk's majas. 4580

Kige odawalt müüakse 2 wähe pruugitud hästi töötawat

käsi-õmblusemasinat

Wäikse Roosikrantsi uulits. nr. 14, hoowi sees, krt. 4. 8574

Lõpulik saabaste

wäljamüük

sisseostu-hinnaga ja alla seda.

A. Tomberg, moodikauplus.

Suurel Karja uul. nr. 15.

Opetatakse

Saksa keelt

rääkima 6—10 kuu sees, odawa hinna eest, Saksa koolis, Wene uul. nr. 31. Opetus on waljoman õpetajanna juhatuse all. Kaakida teisipäewal ja neljapäewal. 2lt 8567

Pärnus,

Tallinna postmaantee ääres on odawalt

maja müüa

ilusad laskes ruumid ja käidaw kuuine kauplusekoht. Ka wäga ilus waade merele. Teatusi saab A. Künga ja J. Karu raamatukauplustest. 8563

„Õiguse"

üksikud numbrid on Tallinnas pea **kõigis würtspoodides ja uulits ajalehtede putkades**, müügil

10 **„Õiguse" talitus.**

Tellimiste uuendajaid

palume edasitellimise juures ikka wana **adressi number ütles anda** ehk wana banderol ühes saata. See kergitaks lehetalituse tööd.

„Õigus'e" tal.

Auliši Narwa „Õiguse" tellijaid,

kellel tellimise aeg 1. septembriga lõppes, palun tellimisi jälle uuendada, et lehe saatmisega wahet ei tuleks. Tellimisi ja kuulutusi wõtab wastu A. Inthali raamatukauplus, Joaorus.

Austusega

A. Inthal.

Baltiskis

on

„Õiguse" üksikuid numbreid J. Mirka raamatukaupluses saada. Sealsamas wõetakse tellimisi ja kuulutusi „Õiguse" peale wastu.

Moskwas müüb „Õiguse" üksikuid numbrid

gasetschik Чехозовъ Rachmanowi maja nurga peal, Покровка и уголъ проѣзда Бѣлаго города, ja **J. Lätte** Космодаміанскій пер. д. Коншина 15. Sealsamas wõetakse ka tellimisi ja kuulutusi „Õiguse" peale wastu.

Hans Põögelmann,

Majandusteaduse õpetus

Hind 1.50 kop.

ilmus praegu trükist. See lihtsal, selgel kõnal kirjutatud raamat peab igaühele, kes meie majandusliku kui ka politikalise elu käigust aru tahab saada, paremaks teejuhiks saama. Isegi kõige keerulisemad küsimused teeb meie tuntud ajakirjaniku ja majandusteadlase wilunud sulg nii arusaadawaks, et ka ilma tarwilise eelharidusela inimene kõigest üle saab. Selgeit. [illegible] kui petlis waatlewad selle silmad oma elu ja liikumist, kes majandusteaduse õpetusega põhjalikult tuttawaks on saanud, sellep. ärge witwitage **Põögelmanni Majandusteaduse õpetust** ostmast.

Pealadu

F. Karlsoni raamatukaupluses, Walgas.

Minu

päewapildi-töökojas

Pikal uul. nr. 49,

walmistatakse kõik tööd hästi, ruttu ja wõimalikult odawalt.

Rohke arwu tellijate pärast on mul wõimalik iga tosina piltidega suurenduse (igast tellijast enesest) hinnata kaasa anda.

Aupaklikult päewapiltnik

Alex Juridy.

Laulatusesõrmuseid,

brossisi, taskukellasi ja kettisi

H. Uuki

uurikaupluses,

Narwa maanteel nr. 5.

Uudis! **Ilmwõistlemata** Uudis!

Uus asutatud Peterburi kompwekiwabrik **Uus**

„KORONA"

Tallinnas, S. Tartu maanteel nr. 67,

[illegible] oma wabrikust kõiki seltsi kompwekkisid ja marmeladisid, mis oma headuse poolest wõistlemata on.

Palun austatud kaubatarwitajaid minu kaupa waatama tulla!

!! **Kaupmehed saawad protsrudid** !!

Auupaklikult **E. Luts.**

!!! Kõik silmad siia !!!

Enne kui Teie omale uuit riideid ostate, palume meie juures nõja headuse ja hinna järele küsida, sest et kaup hea on ja hinnad

wõistlemata odawad.

Iseäranis suur wäljawalik plüschjakkidest.

Tellimised oma kui ka wäljamaa riietest saawad osjatundjate poolt hästi ja korralikult walmistatud.

Müün kangast plüschi, drappi, kalewit ja kõiki seltsi ülikonna-riitet.

Berlini magasin

№ 15 Suurel Karja uul. Bibiala raamatukaupluse wastas. **№ 15**

Pühapäewal, 23. septembril börse-saalis

Näitemüük

Kaarli koguduse waeste heaks.

Hakatus kell 1, lõpp kell 10.

Näitemüügil mängib muusikakoor. Peasetäht 20 kop., lastele ja alamwäelistele 10 kop.

Rohket osawõtmist palub **Näitemüügi toimekond.**

Kaks n iimast päewa.

Mõisnikkude wäljanäituse platsil

The Royal Vio.

Täna, laupäewal, 22. septembril s. a. kell 8½ õhtul eelwiimane etendus.

IX seeria IX

Jumalagajätmise monstri-programm, mis kõige paremateft wäljawalitud numbitest koos seisab

Sealus: laupäewal 22. ja pühapäewal 23. sept. s. a. kell 3 päewal

2 etendust

Tallinna heategewa seltsi heaks, mis Keisrinna Maria Feodorowna kaitse all seisab.

Pühapäewal 23. sept. s. a. kell 8½,

Wiimane gala-etendus.

Noor linnukoer,

5 kuud wana, on 15-mal septembril Rakwere linnast ära jooksnud. Märgid: karw pruuni ja halli kirju; pea, kõrwad ja kael pruunid, selja peal saba juures ja ees rinna peal pruunid plekid. Saba ots ära lõigatud. Kaelas ümargune must nahast kaelarihm wahe rõngaga.

Ostmise eest hoiatatakse.

Kes koera üle teatust annab, nii et kätte saaks, saab head waewa palka Hugo Tiwaje käest Rakweres, Laada uul. Langiepa majas.

Koolipoiste ja Siberi kalewit

soowitab odawasti wabriku ladu

J. W. Gorbatschew,

Promenadi uul. nr. 15.

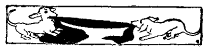

Pesuriiet

küünra ja tüki wiisi igas laiuses, [illegible] Moskwa, Jaroslawi, Soome ja Lodsi wabrikutest, soowitab

A. J. Luup,

S. Karja uul. nr. 7.

Riigiwolikogu walimiste asjus.

Tallinna linnaameti teadaandmine.

Tallinnas on Riigiwolikogu walimised esimese liigi walijatele (walitakse 4 walijatmeest) **25. septembri** peale määratud, teise liigi walijatele (walitakse 2 walijatmeest) **26. septembri** peale. Tähendatud päewadel on walimisesedelite wastuwõtmine **pritsimajas** k. 9 homm. kuni k. 9 õ.

Walimisesedel, mis Wene keeles kirjutatud peab olema (wõib ka trükitud wõi kiwitrüki teel walmistatud olla), antakse kinnises ümbrikus, kus linnaameti pitsat peal on, ära, kusjuures ümbriku ehk walimisesedeli peal mingisugusid märkusid ega tähendusi ei tohi olla; niisugused ümbrikud ja sedelid tunnistatakse tühjaks, niisamuti tunnistatakse ka selle walija heal tühjaks, kes oma ümbriku sees rohkem kui ühe sedeli ära annab.

Walija, kes tema nime peale kirjutatud walimise-teatelehte ega ümbrikut kätte pole saanud, wõib linnaametisse nende järele ilmuda, kusjuures ta oma isiku tõenduseks tunnistuse kaasa peab tooma. Neid tunnistusi wõib politsei, rahukohtuniku, notariuse, kirikuõpetaja ehk selle kroonu, kogukondlise wõi seisuslise ametikoha käest saada, kus walija ametis on. Seda isikutunnistust ei anta walijale tagasi.

Walimise teateleht (ühes kupongiga) on peadokument walija isiku tõenduseks. Neid walijaid, kes teatelehte kätte pole saanud ehk selle ära on kaotanud, lastakse ainult siis walimistele, kui neil politsei wõi teiste ülemaltähendatud ametnikkude wõi ametikohtade poolt saadud isikutunnistus ette on näidata.

Walimise teatelehtesi, sedelisid ja ümbrikka antakse ärarikutute ja äramäärdinute asemele linnaametis igapäew kella 6—9 õhtul, pühapäewal, 23. septembril aga k. 11—3 päewal wälja. Sealtsamast on ka walijate trükitud nimekirjasid saada.

20. septembril, 1907.

Linnapea **W. Lender.**

Linnasekretäri aset. **E. Wolf.**

Trükitud M. Schifferi trükikojas, Tallinnas